

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/67/2018
Identifikačné číslo spisu: 5113238846
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5113238846.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ U. V., bývajúceho v Y., 2/ U. V., bývajúcej v Y., obaja zastúpení JUDr. Václavom Jaroščiakom, advokátom so sídlom v Žiline, M. Rázusa č. 14, proti žalovaným 1/ U. M., bývajúcemu v Y., 2/ Y. M., bývajúcej v Y., obaja zastúpení JUDr. Luciou Morgošovou, advokátkou s o sídlom v Bratislave, Běžová č. 6, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6 C 314/2013, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 21. apríla 2017 sp. zn. 8 Co 120/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Žiline z 21. apríla 2017 sp. zn. 8 Co 120/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej ako „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. októbra 2016 č. k. 6 C 314/2013-111 žalobu žalobcov 1/ a 2/ o určenie, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území Y. X. evidované v katastri nehnuteľností na LV č. XXX vedenom Okresným úradom M., katastrálnym odborom ako parcela KN-C č. 39/1 - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 683 m², parcela KN-C č. 39/2 - záhrady o výmere 373 m² a stavba rodinného domu súpisné číslo 64 postaveného na parcele KNC č. 39/1, sú v bezpodielovom vlastníctve manželov žalobcov 1/ a 2/, zamietol a žalovaným 1/ a 2/ priznal proti žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Po právnej stránke aplikoval § 137, § 205, § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (účinného od 1. júla 2016, ďalej len „CSP“), § 70 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), § 37, § 39, Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 1. januára 1992, § 40 ods. 6 OZ v znení zákona č. 214/2008 účinnom od 1. januára 2009, § 48 ods. 1, § 48 ods. 2 OZ v znení zákona č. 249/1994 Z.z. účinnom od 1. októbra 1994, § 517 ods. 1 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 1. januára 1992, § 588 OZ v znení zákona č. 264/1992 Zb. účinnom od 1. januára 1993, § 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení účinnom do 30. novembra 2015, § 3 ods. 4 Notárskeho poriadku v znení zákona č. 420/1004 Z.z. účinnom od 1. septembra 2004, § 15 ods. 1 Notárskeho poriadku v znení účinnom do 30. novembra 2015, § 46 Notárskeho poriadku v znení zákona č. 397/2000 Z.z. účinnom od 1. decembra

2000, § 47 písm. b/ Notárskeho poriadku v znení účinnom do 30. novembra 2015. Konštatoval, že v konaní nebolo preukázané, že by sa žalovaní 1/ a 2/ dopustili akéhokoľvek konania, ktoré mohlo uviesť žalobcov 1/ a 2/ do omylu, resp., že by o takomto prípadnom omyle žalobcov 1/ a 2/ mali mať vedomosť. Poukázal na to, že dňa 11. apríla 2011 (teda v deň uzavretia spornej kúpnej zmluvy) podpísali strany sporu (t. j. žalobcovia 1/ a 2/ a žalovaní 1/ a 2/, pričom podpisy žalovaných 1/ a 2/ boli úradne osvedčené) listinu označenú ako „prehlásenie“, v ktorej žalovaní 1/ a 2/ prehlásili právo doživotného bývania, doopatrovania a užívania rodinného domu súp. č. 64 postaveného na parcele KN-C č. 39/1, k. ú. Y. X. v prospech žalobcov 1/ a 2/ a súčasne tiež žalovaní 1/ a 2/ a svedok E. V. (pričom ich podpisy boli úradne overené) listinu označenú ako „Prehlásenie“, v ktorej žalovaní 1/ a 2/ prehlásili právo doživotného bývania a užívania rodinného domu súp. č. 64 postaveného na parcele KN-C č. 39/1, k. ú. Y. X. v prospech E. V. Aj táto skutočnosť nasvedčuje tomu, že vôľou žalobcov 1/ a 2/ v čase uzavretia spornej zmluvy bolo zmluvne previesť vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam na žalovaných 1/ a 2/ s tým, že im žalovaní 1/ a 2/ umožnia doživotné užívanie a poskytnú zaopatrzenie v chorobe a starobe a súčasne žalovaní 1/ a 2/ umožnia doživotné užívanie sporných nehnuteľností aj Romanovi Bugáňovi, pričom táto ich vôľa nebola podmienená konkrétnou právnou formou zmluvného prevodu vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam. V kontexte s uvedeným dal do pozornosti text samotnej listiny sporného právneho úkonu - notárskej zápisnice N 63/2011, Nz 12911/2011, NCR1s 13237/2011 spísanej notárom JUDr. Andrejom Kubaščikom dňa 11. apríla 2011, v ktorej je uvedené, že strany sporu žiadali spísať „kúpnu zmluvu“. Z ďalšieho obsahu tejto notárskej zápisnice je zrejmé, že jej obsahom bol záväzok žalobcov 1/ a 2/ ako bezpodielových spoluvlastníkov sporných nehnuteľností a ako predávajúcich predaj žalovaným 1/ a 2/ ako kupujúcim sporné nehnuteľnosti a záväzok žalovaných 1/ a 2/ kúpiť sporné nehnuteľnosti do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov (bod I. a II. notárskej zápisnice), pričom cena nehnuteľností mala byť stanovená vzájomnou dohodou účastníkov zmluvy a mala predstavovať sumu 1 euro, ktorá suma mala byť kupujúcimi uhradená predávajúcim do 3 dní po podpise zmluvy (bod IV. notárskej zápisnice). Poukázal na to, že sporná notárska zápisnica bola spísaná podľa citovaných ustanovení Notárskeho poriadku a je verejnou listinou, potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je preukázaný opak. Konštatoval, že žalobcovia 1/ a 2/ nijako nepreukázali opak notárskou zápisnicou osvedčených skutočností, teda nepreukázali, že dňa 11. apríla 2011 im na Notárskom úrade JUDr. Andreja Kubaščika nebola sporná notárska zápisnica prečítaná, vysvetlená a nimi za správnu uznaná, pričom na znak súhlasu s ňou aj nimi podpísaná. Túto skutočnosť napokon nielenže žalobcovia 1/ a 2/ nevyvrátili, ale ju naopak potvrdili na pojednávaní konanom dňa 10. júna 2016. Súd prvej inštancie uviedol, že zo strany žalobcov 1/ a 2/, ako aj žalovaných 1/ a 2/, došlo k podpisu tejto listiny (v jej prvopise) a teda v danom prípade, keďže išlo o písomný právny úkon, je právne významná len vôľa žalobcov 1/ a 2/ vyjadrená v písomnom texte tejto listiny. Samotné závery žalobcov 1/ a 2/ nevyjadrené v písomnom texte alebo odlišné od zámerov zachytených v písomnom texte, sú tak právne bezvýznamné. V súvislosti s výškou kúpnej ceny 1 euro konštatoval, že dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny samo osebe nevedie k záveru o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Nemal za preukázané vlastnícke právo žalobcov 1/ a 2/ k sporným nehnuteľnostiam. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ uznesením z 21. apríla 2017 sp. zn. 8 Co 120/2017 odvolanie žalobcov 1/ a 2/ odmietol a ďalším výrokom rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ nemajú voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Vo vzťahu k odvolaniu žalobcov 1/ a 2/ aplikoval § 386 písm. a/ CSP, pretože podľa názoru odvolacieho súdu bol odvolaním napadnutý rozsudok doručený právnomu zástupcovi žalobcov 1/ a 2/ dňa 22. februára 2017 (doručenka na č. l. 135 spisu), zákonná 15-dňová lehota na podanie odvolania tak žalobcom 1/ a 2/ začala plynúť dňa 23. februára 2017 a skončila 9. marca 2017 (štvrtok), ale žalobcovia 1/ a 2/ podali prostredníctvom splnomocneného zástupcu odvolanie osobne na súde prvej inštancie dňa 10. marca 2017 o 13.06 hod. (č. l. 137 spisu), teda deň po uplynutí lehoty na podanie odvolania.

3. Proti uzneseniu krajského súdu podali osobne na súde prvej inštancie dňa 16. júna 2017 dovolanie žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolateľa“). Prípustnosť dovolania dôvodili tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane žalobcov (1/ a 2/), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Podľa názoru dovolateľov uvedený procesný nedostatok bol daný tým, že zistenia odvolacieho súdu nezodpovedajú skutočnému stavu. Uvedli, že proti rozsudku súdu prvej inštancie podali riadne

odvolanie, a to podaním zo dňa 7. marca 2017, ktoré bolo Okresnému súdu Žilina doručené elektronicky dňa 9. marca 2017 o 21.34 hod., a následne dňa 10. marca 2017 v písomnej forme osobným podaním do podateľne súdu. Dovolateľom nie je známe, prečo odvolací súd elektronické doručenie odvolania neakceptoval, resp. nie je im známe, či pri svojom rozhodovaní informáciu o elektronickom doručení odvolania mal k dispozícii. Dovolatelia navrhli, aby dovolací súd dovolaním napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a priznal trovy dovolacieho konania.

4. Žalovaní 1/ a 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že skutočnosti uvedené v dovolaní sa týkajú výlučne doručovania procesného úkonu žalobcov 1/ a 2/ konajúcemu súdu prvej inštancie, nie je v kompetencii žalovaných 1/ a 2/, aby sa k tejto otázke relevantne vyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne (a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti dovolania) a subjektívne (osoba oprávnená podať dovolanie). (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344). V CSP sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené subjekty oprávnené podať dovolanie.

11. Vychádzajúc z uvedeného (bod 10. tohto rozhodnutia) dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), ktoré dovolanie spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP) a dovolatelia v ňom napádajú uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie žalobcov 1/ a 2/ podľa § 386 písm. a/ CSP, ako podané oneskorene.

12. V danom prípade prípustnosť dovolania žalobcov 1/ a 2/ odvodili z § 420 písm. f/ CSP a porušenie práva na spravodlivý proces opreli o nedôvodné odmietnutie nimi podaného odvolania.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu zaujala pred účinnosťou CSP záver, že o odňatie možnosti konať pred súdom (vo význame znemožnenia realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania) ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (konanie zastaví alebo odmietne podanie alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013, 3 Cdo 98/2015).

16. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba obdobne za účinnosti CSP dospieť k záveru, že o nesprávny procesný postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), ide tiež v prípade procesného postupu súdu, ktorý ako odvolací súd odmietne odvolanie ako oneskorene podané bez toho, aby boli pre taký procesný postup dané zákonné predpoklady.

17. Podľa § 362 ods. 1 CSP odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

18. Podľa § 121 ods. 1 CSP platí, že lehota podľa tohto zákona môže byť určená podľa hodín, dní, týždňov, mesiacov a rokov.

19. Podľa § 121 ods. 2 CSP do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty.

20. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, kedy nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca (§ 121 ods. 3 CSP).

21. Ak konanie lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (§ 121 ods. 4 CSP).

22. Lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času (§ 121 ods. 5 CSP).

23. Podľa § 125 ods. 1 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe.

24. V zmysle § 125 ods. 2 CSP podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie nevyzýva.

25. Podľa § 125 ods. 3 CSP podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis spolu s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

26. V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že rozsudok okresného súdu bol žalobcom 1/ a 2/ prostredníctvom ich právneho zástupcu doručený dňa 22. februára 2017 (doručenka na č. l. 135 spisu). Lehota na podanie odvolania začala dovolateľom plynúť nasledujúci deň po doručení, t. j. dňa 23. februára 2017. Posledným dňom zákonnej 15-dňovej lehoty na podanie odvolania bol 9. marec 2017 (štvrtok). Zo spisu vyplýva, že žalobcovia 1/ a 2/ podali odvolanie proti rozsudku okresného súdu nielen osobne do podateľne okresného súdu dňa 10. marca 2017 o 13.06 hod., ale aj elektronickými prostriedkami dňa 9. marca 2017 21:34:18 (viď č. l. 176-178 spisu). Odvolanie žalobcov 1/ a 2/ tak bolo podané včas.

27. Nesprávnym odmietnutím odvolania bolo žalobcom 1/ a 2/ znemožnené ako strane sporu, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, na základe čoho najvyšší súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.